

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

УДК 32.001.76
ББК 66.0
П 50

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали II міжвузівської
науково-практичної конференції молодих політологів.
24 листопада 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2011. – 194 с.

ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Ухвалено до друку рішенням кафедри політичних наук РДГУ.
Протокол № 2 від 17 лютого 2011 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Рівне – 2011

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник Алла</i>	Політика пам'яті особистості	9
<i>Сайгафарова Елеонора</i>	Середній клас як основа стабільного розвитку сучасної України	11
<i>Малиновська Наталія</i>	Політика європейських держав щодо іммігрантів-мусульман	13
<i>Макарук Надія</i>	Агенти політичної соціалізації студентської молоді в Україні	16

СЕКЦІЯ 1. Теоретичні аспекти аналізу політичної модернізації

<i>Байрак Сергій</i>	Інститути громадянського суспільства і держава	19
<i>Гаврилюк Світлана</i>	Маніпулятивна складова політичної влади	21
<i>Кац Еліна</i>	Інформаційний простір і побудова громадянського суспільства	23
<i>Куницька Ганна, Троценко Валерій</i>	Проблема більшості та меншості в теорії демократії	26
<i>Мишляєв Тарас</i>	Членство в Євросоюзі як чинник трансформації національних політичних систем	28
<i>Мельник Ірина</i>	Сутність і різновиди політичного екстремізму	30
<i>Патлашинська Ірина</i>	Типологічні особливості миротворчої діяльності	33
<i>Венгринюк Лілія</i>	Статус нації як інституційованої форми та випадкове явище Роджерса Брюейкера	36

<i>Камзьол Валентина</i>	Інформаційне забезпечення діяльності громадських організацій	39
<i>Криворучко Наталія</i>	Тоталітаризм і XXI століття	42
<i>Герасимчук Іванна</i>	Роль партій у політичній модернізації суспільства	45
<i>Левчук Юрій</i>	Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації	47
<i>Горбатюк Катерина</i>	Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку	49
<i>Гривіцький Вадим</i>	Розвиток пеніцітарної системи в умовах модернізації	51
<i>Житнік Олена</i>	Основні технології формування іміджу політичного лідера	54
<i>Левіцький Андрій</i>	Сучасні інформаційні технології як чинник демократизації	56
<i>Осадчук Олена</i>	Політичний імідж як технологія	60
<i>Стельмах Валерій</i>	Механізми представницької демократії	62

СЕКЦІЯ 2. Політична модернізація: міжнародний та регіональний досвід

<i>Бойківський Любомир</i>	Лібералізація газового ринку ЄС: виклик для Росії	65
<i>Генега Ірина</i>	Концептуальні засади зовнішньої політики Російської Федерації	68
<i>Коваленко Людмила</i>	Європейський союз: нормативно-правове забезпечення виборчого процесу	70
<i>Петрович Інна</i>	Електоральний аналіз сучасної політичної ситуації в країнах Латинської Америки	72

<i>Руденко Катерина</i>	Націоналістичні партії Великобританії	74
<i>Стукан Ірина</i>	Особливості інтеграції Хорватії до Європейського уроки для України	75
<i>Федорак Світлана</i>	Проблема невизнаних держав Кавказького регіону: зовнішньополітичний фактор	79
<i>Брень Сергій</i>	Загальна ситуація зі свободою слова в Республіці Білорусь	81
<i>Варжель Надія</i>	Студентський революційний рух у Росії кінця XIX - початку XX ст. як фактор політичної модернізації	83
<i>Климчук Тетяна</i>	Стратегія розширення НАТО за рахунок східних країн	84
<i>Конончук Оксана</i>	Реформи М.М. Сперанського і їх роль у модернізації політичної системи Російської імперії	86
<i>Кобець Сергій</i>	Відносини РФ та НАТО на сучасному етапі розвитку системи колективної безпеки	88
<i>Мельник Наталія</i>	Проблема взаємних територіальних претензій між Україною та Румунією	90
<i>Сотніков Ілля</i>	Врегулювання конфліктів та миротворчий процес	93
<i>Філіпцов Олексій</i>	Транскордонне співробітництво як чинник європейської інтеграції України	95
СЕКЦІЯ 3. Проблеми і перспективи політичної модернізації в Україні		
Підсекція 1		
<i>Українець Віктор</i>	Профілактика етнічного екстремізму в Україні	97

<i>Карпенюк Юлія</i>	Повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту: вітчизняна специфіка	100
<i>Артемов Віталій</i>	Вплив зовнішньополітичних факторів на національні інтереси України	102
<i>Багнюк Олександр</i>	Перспективи України на сучасному етапі євроінтеграції	105
<i>Бразалук Любов</i>	Розвиток інституту президентства в Україні	107
<i>Вавуліч Олександр</i>	Проблеми базування Чорноморського флоту Російської федерації на території України	110
<i>Вусатий Борис</i>	Спортивна політика України в умовах глобалізації	112
<i>Васильєва Олександра</i>	Жіночий рух в Україні як необхідний елемент розвитку громадянського суспільства	115
<i>Галганець Сергій</i>	Вплив ЗМІ на формування електоральної поведінки громадян України	117
<i>Горбова Юлія</i>	Україна і Польща: моделі політичної модернізації	121
<i>Гольберт Юлія</i>	Діяльність молодіжних громадських націоналістичних організацій в Україні	123
<i>Градовий Павло</i>	Перший всеукраїнський референдум	125
<i>Григор'єва Юлія</i>	Особливості формування багатопартійної системи в Україні	127
<i>Дзерун Сергій</i>	Національна ідея як чинник політичної модернізації	129
<i>Карпюк Тарас</i>	Формування німецького етнодемографічного сегменту Волині 1800-1945 рр.	131

<i>Кондратюк Марія</i>	Політико-адміністративна модернізація політичної системи України	134	<i>Пшенична Олена</i>	Політична еліта як чинник демократизації в сучасній Україні	170
<i>Кравчук Інна</i>	Стратегія та напрямки розвитку екологічної політики України за роки незалежності	136	<i>Ралець Андрій</i>	Право на свободу слова і думки в сучасній Україні	173
<i>Красько Ольга</i>	Проблема реалізації прав людини в Україні	139	<i>Самчук Інна</i>	Правляча еліта в Україні: особливості формування та функціонування	175
<i>Кузьменко Віталій</i>	Інформаційна безпека України	141	<i>Сверба Людмила</i>	Громадська оцінка діяльності „помаранчевої” політичної еліти	177
<i>Ліннік Юрій</i>	Цензура і свобода слова в Україні: політичний аспект	144	<i>Сирота Дмитро</i>	Особливості оптимізації виборчого процесу на місцевих виборах 2010 р. в Україні	180
Підсекція 2					
<i>Штука Ірина</i>	Аспекти модернізації політичної системи України	147	<i>Тимошенко Віта</i>	Політичні технології в сучасній Україні	182
<i>Пікула Микола</i>	Місцеві вибори – 2010 в Рівному: погляд зі сторони	150	<i>Шимко Ольга</i>	Модернізація державного управління в контексті реформування політичної системи України	186
<i>Троян Віктор</i>	Національна ідентичність у вимірі сучасного українського суспільства	153	<i>Ярмолюк Оксана</i>	Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні	189
<i>Янчарук Олег</i>	Проблеми політичної модернізації в Україні	155	<i>Шмигельська Ольга</i>	Особливості взаємодії державної влади і молоді в процесі демократизації українського суспільства	192
<i>Луцук Марія</i>	Особливості електоральної культури в сучасній Україні	158			
<i>Макарчук Наталія</i>	Вітчизняна специфіка формування іміджу політичного лідера	160			
<i>Мищук Ольга</i>	Вектори еволюції політичної культури сучасної України	163			
<i>Овдійчук Ірина</i>	Проблема демократичності виборчих технологій на президентських виборах 2010 р. в Україні	165			
<i>Ошурко Юлія</i>	Діяльність політичної опозиції як складова демократизації в сучасній Україні	168			

До того ж, розбудова національної суверенної держави в контексті створення демократичного суспільства значно ускладнює процеси суспільної консолідації, набуття національної єдності та політичної ідентичності. Нерозвиненість громадянського суспільства, обмеженість демократичного досвіду при досить високій політичній активності громадян спричиняє надмірну політизацію суспільних процесів та гіпертрофію ролі владної еліти.

В Україні не існує згоди стосовно мети політичного розвитку, і це найсерйозніша перешкода на шляху демократичної модернізації. Щоб зупинити дезінтеграційні та деградаційні процеси і розпочати кардинальні перетворення, важливо стабілізувати політичну ситуацію і таким чином розширити модернізаційні можливості політичної системи.

На підставі аналізу наукової літератури та розвитку політичного процесу в Україні, можна запропонувати концептуальну модель демократизації українського суспільства, яка має такі складові:

1. Розвиток громадянського суспільства та зниження ступеня відчуження між владою і громадянами. Постійний діалог представників владних структур і решти суспільства. Високий рівень відповідальності влади і громадян за стан справ у суспільстві.

2. Сприйняття демократії як цінності більшістю громадян, відносно високий ступінь політичної освіченості населення, який дозволяє людям робити свій вибір свідомо, на основі знань і раціонального розрахунку. „Демократичне самовизначення може мати місце лише у тому випадку, коли народ держави перетворюється на націю громадян, які самостійно розпоряджаються власною долею”.

3. Формування політичної еліти, яка сповідує демократичні цінності. Створення серед представників еліти консенсусу стосовно основних принципів демократії.

4. Подолання протиріччя між демократичною формою та недемократичною сутністю інститутів влади. Набуття політичними інститутами не тільки демократичної форми, але й демократичного змісту, продукування ними реальної демократичної політики. Приведення у відповідність до цих вимог таких складових, як форма правління, тип партійної системи, рівень репрезентації політичних партій на всіх щаблях виконавчої влади, механізм захисту прав меншин, характер взаємодії виконавчої та законодавчої гілок влади, тип виборчої системи.

Луцук Марія

*(студентка 4 курсу Рівненського державного гуманітарного університету спеціальності „Політологія”,
наук. керівник – к.політ.н. Наумов А.С.)*

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Інтерес до вивчення електорального процесу зумовлений тим, що його якісні характеристики й особливості можуть слугувати своєрідним індикатором ступеня демократичності тієї чи іншої країни. Американський філософ Дж. Дьюї підкреслює, що політична демократія багато в чому формується як теорія і практика політичних виборів. Дійсно, участь більшості громадян у владі та процедурне забезпечення цієї участі є найголовнішою умовою демократії. Загальне, рівне, вільне, пряме, таємне виборче право є основою демократії як політичного режиму. Саме вибори перетворюють волевиявлення громадян на волю народу, забезпечують добір політичної еліти, зумовлюють політичний курс країни.

Електоральна культура – це особливості політичної культури, а також політичної поведінки й політичної участі виборців, що виявляються під час виборчих кампаній. Слід враховувати, що вона має не тільки “позитивні”, але й “негативні” риси, що спостерігаються у свідомості та поведінці суб’єктів електорального процесу й набули сталого характеру.

Характеризуючи електоральну культуру варто звернути увагу, насамперед, на такі два показники, як відповідальність і компетентність виборців. Відповідальність виборців визначається почуттям громадянського обов’язку і рівнем виборів, тим місцем, яке вибори представницького інституту, займають в житті країни.

Твердження про те, що електоральна культура перебуває в постійному трансформаційному стані висуває на перший план питання про політичну і правову освіту. Проходити правова освіта може у різних втіленнях – як “круглі столи”, конференції, семінари й тренінги, випуск літератури тощо, і це залежить від конкретної мети її ініціаторів. Однозначно її спрямованістю в цілому є орієнтир на кожного виборця, а не на конкретну групу людей.

На даний час в Україні досить багато недержавних організацій займаються правовою освітою виборців. Про те, поки що дана діяльність не набула масовості, оскільки реципієнтами здебільшого залишаються молоді політики, журналісти, урядовці, експерти та інші

громадяни активістського типу політичної культури. Правова освіта носить поки що чіткий елітарний характер, і недержавні громадські організації поки що не надто намагаються уникати цього. Утім, навіть таких зусиль найчастіше є достатньо для значних змін в електоральній культурі. Адже головний наслідок низької електоральної культури – це те, що вона не дозволяє до кінця реалізувати волю електорату, деформує її. Отже, логічно припустити, що завданням інституцій громадянського суспільства є зміна електоральної культури через правову освіту громадян.

Такими, наприклад, є електоральний абсентеїзм, громадянська непогора, політична нетерпимість або орієнтація на використання насильницьких методів у боротьбі за владу тощо. Так само політична культура містить у собі як конвенціональні (закріплюються ідеологією й мораллю), так і неконвенціональні (реально діючі моделі, що часом суперечать прийнятним моральним нормам) моделі свідомості та поведінки.

Дослідження електоральної культури населення України набуває дедалі більшої значущості, оскільки всі процеси, що відбуваються в українському політичному просторі, є наслідком суперечливого, часто важко поясненого електорального вибору людей, що свідчить про незрілість політичної культури українського суспільства. Необхідність дослідження електоральної культури пов'язана також і з тим, що парламентські (2002, 2006, 2007 рр.) і президентські (2004, 2010 рр.) вибори в Україні показали зростання впливу політико-культурних чинників на політичний розвиток суспільства. Враховуючи вищезазначене, ми ставимо за мету показати специфіку електоральної культури в структурі політичної культури, а також визначити особливості сучасної електоральної культури в Україні. Формування електоральної політичної культури в Україні – багатогранний і досить суперечливий соціальний процес, що має ряд особливостей, характерних саме для України. За часи існування незалежної України цей процес пройшов три завершених електоральні цикли:

- з 1 грудня 1991 до 26 червня 1994 р. (період президентства Л.М. Кравчука);
- з 27 червня 1994 до 27 грудня 2004 р. (період президентства Л.Д. Кучми);
- з 28 грудня 2004 до 25 лютого 2010 р. (період президентства В.А. Ющенка).

З перемогою на президентських виборах 2010 р. В. Януковича розпочато новий електоральний цикл, коли “помаранчеві” владні сили поступилися місцем “біло-блакитним”, що дало привід деяким

дослідникам говорити про кінець помаранчевої революції. Оцінка результатів голосування виборців за 1991–2010 рр. дає змогу зробити висновок щодо принципової важливості регіонального чинника в системі електоральних орієнтацій громадян. Через історичні особливості формування території сучасної України, багатовікове входження окремих її частин до різних цивілізаційних спільнот, виборчий процес щоразу перетворюється на міжрегіональну конкуренцію, а іноді навіть на жорстку антагоністичну боротьбу (як це було під час виборів Президента України 2004 р.). Ці суперечності охоплюють не лише політичну еліту, а й рівень масової свідомості, де соціокультурні відмінності між жителями Заходу і Сходу часто не виправдано перебільшуються.

Отже, електоральна культура, яка є найважливішою складовою демократичного суспільства, в Україні перебуває у стадії формування, процес її повної інституціоналізації не завершений. На сьогодні існує величезна потреба в міждисциплінарній інтеграції досліджень електорального процесу, якими у відриві один від одного займаються політологи, соціологи, психологи й географи. Також потрібна інтеграція культу-рологічних підходів, оскільки електоральна поведінка значною мірою залежить від культурних особливостей територіальних співтовариств.

Макарчук Наталія

*(студентка 5 курсу Рівненського державного гуманітарного університету, спеціальність „Політологія”,
наук. керівник – к.політ.н. Наумов А.С.)*

ВІТЧИЗНЯНА СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Формування іміджу політичного лідера і політичної партії в українській практиці має певні особливості. Вони пояснюються не тільки характером соціально-політичних трансформацій останніх років, але й історичними традиціями. В сучасних умовах політичної самоорганізації українців постала проблема формування нової генерації високопрофесійної, патріотично- налаштованої інтегративної еліти. Розгортання цього процесу збіглося за часом з навальним поширенням в Україні політичних технологій та методів сучасної іміджології, що значно активізувало політичне життя, загострило суперництво між політичними силами.

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ:
СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Підписано до друку 17.02.2011 р. Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10,95. Замовлення № 101/1. Наклад 300.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
33028, м. Рівне, вул.С.Бандери,12

П 50 **ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ
ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали
II міжвузівської науково-практичної конференції
молодих політологів. 24 листопада 2010 р. – Рівне:
РДГУ, 2011. – 194 с.

УДК 32.001.76
ББК 66.0

© Рівненський державний гуманітарний
університет, 2011